

Uppsala kommun
uppsala.kommun@uppsala.se
styrelsen-var-d-bildning@uppsala.se

2013-12-12
Dnr 43-2012:4475

Föreläggande vid vite

efter tillsyn av Gränbyskolan i Uppsala kommun

Helhetsbedömning

Skolinspektionens tillsyn av Gränbyskolan i Uppsala kommun påvisar allvarliga brister inom områden som är centrala för en skolas verksamhet.

På skolan förekommer det kränkande behandling, dels mellan elever, dels mellan personal och elever. Trots detta saknas ett gemensamt och systematiskt arbete med att anmäla, utreda och vidta åtgärder för att förhindra kränkande behandling. Skolinspektionen kan även konstatera att skolans generella och målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever brister.

Skolinspektionens utredning visar vidare att det saknas gemensamma och etablerade rutiner för arbetet med särskilt stöd i syfte att säkerställa att eleverna får det särskilda stöd som de är i behov av och har rätt till enligt skollagen. På skolan finns det en tradition att placera elever i behov av stöd i särskilda undervisningsgrupper trots att en sådan placering ska ske först efter att andra alternativ av särskilt stöd är uttömda. Skolinspektionens utredning visar att eleverna placerats i dessa grupper utan att deras behov av särskilt stöd utretts och utan att skolan utrett om det funnits de särskilda skäl som krävs för en sådan placering.

Det pedagogiska ledarskapet på skolan är otillräckligt och det saknas grundläggande strukturer för arbetet inom flera av de områden som rektor har ett särskilt utpekat ansvar för. Att rektorn tillsammans med skolans personal inte följer upp och analyserar kunskapsresultaten är en brist i det pedagogiska ledarskapet vilket får till följd att en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet saknas för att utveckla utbildningen och därmed även elevernas lärande.

På grund av allvaret i de brister som föreligger finner Skolinspektionen det nödvändigt att förelägga Uppsala kommun att vidta åtgärder och att förena föreläggandet med vite.

Beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Uppsala kommun att vid vite av 1 000 000 kr **senast den 12 maj 2014** avhjälpa påtalade allvarliga brister genom att säkerställa att nedanstående åtgärder vidtas i enlighet med de ansvarsområden som pekas ut i författningarna.

- Kartlägga förekomsten av kränkande behandling mellan elever samt mellan personal och elever på skolan, analysera resultatet av kartläggningen och utifrån denna vidta konkreta åtgärder för att förhindra och förebygga kränkande behandling (5 kap. 3 § och 6 kap. 6-7 §§ skollagen).
- Utarbeta och implementera rutiner på skolan för anmälan av kränkande behandling till rektor och huvudman, utredning av kränkande behandling och vidtagande av åtgärder för att förhindra kränkande behandling (6 kap. 10 § skollagen).
- Utarbeta en plan mot kränkande behandling utifrån resultatet av kartläggningen. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året (6 kap. 8 § skollagen).
- Utarbeta och implementera rutiner gällande arbetsgången för elever i behov av särskilt stöd som omfattar anmälan, utredning, beslut om och utvärdering av åtgärdsprogram. (3 kap. 8-9 §§ skollagen, 2.8 Rektorns ansvar i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshem).
- Utarbeta åtgärdsprogram för de elever som är i behov av särskilt stöd på skolan. Av åtgärdsprogrammen ska det framgå vilka behov av särskilt stöd eleven har, vilka åtgärder som ska vidtas för att tillgodose dessa behov samt hur och när åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 och 10 §§ skollagen).
- Utredda om eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna är i behov av särskilt stöd samt om det finns särskilda skäl att placera eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna. Om utredningen visar att eleverna inte är i behov av särskilt stöd och/eller om det saknas särskilda skäl ska eleven återgå till ordinarie klass (3 kap. 9 och 11 §§ skollagen).

- Se till att beslut om anpassad studiegång endast fattas då utredningen visar att det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar (3 kap. 12 § skollagen).
- Sammanställa resultaten för skolenheten med underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen (4 kap. 4 och 5 §§ skollagen).
- Tillsammans med personal och med utgångspunkt i uppföljningen analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen (4 kap. 4 och 5 §§ skollagen).
- Utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska prioriteras (4 kap. 4 och 5 §§ skollagen).
- Dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet (4 kap. 6 § skollagen).
- Rektorn ska ta sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verka för att utbildningen utvecklas och bedrivs i enlighet med skollagen och läroplanens krav (2 kap. 9 § skollagen, 2.8 Rektorns ansvar i förordningen om läroplan (SKOLFS 2012:37) för grundskolan, förskoleklass och fritidshem).

Föreläggandet gäller omedelbart.

Uppsala kommun ska senast den 12 maj 2014 inkomma med en skriftlig redovisning av hur åtgärderna vidtagits. Till den skriftliga redovisningen ska Uppsala kommun bifoga den dokumentation som kommunen vill åberopa.

Om Uppsala kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Skolinspektionen erinrar om att huvudmannen enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Även om huvudmannen och rektor ges viss tid att rätta till bristerna har huvudmannen det fulla ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna. Skolinspektionen förutsätter därför att huvudmannen och rektorn snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna, särskilt med beaktande av bristernas allvarliga karaktär och de stora konsekvenser de får för eleverna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära få ta del av arbetet med att rätta till bristerna.

Skäl för beslutet

Bakgrund och utredning

Skolinspektionen genomför under år 2013 tillsyn av skolväsendet i Uppsala kommun. Gränbyskolan besöktes av Skolinspektionen den 2-3 och den 11 oktober 2013. Vid det första besöket genomfördes intervjuer med elever, lärare, personal inom elevhälsa samt med skolans biträdande rektor och rektor. Med anledning av de brister som Skolinspektionen konstaterade vid besöket fattade myndigheten beslut om att en fördjupad tillsyn skulle genomföras på skolan med fokus på trygghet och studiero, särskilt stöd och det pedagogiska ledarskapet. Vid det andra besöket intervjuades lärare som undervisar i skolans särskilda undervisningsgrupper, elever i två av skolans tre särskilda undervisningsgrupper, personal inom elevhälsan och rektorn.

De uppgifter som framkommit vid intervjuerna i samband med tillsynsbesöken och i intervjuer och mejlkonversationer med huvudmannen har kommunicerats med huvudmannen den 21 november 2013. Huvudmannen har inte inkommit med synpunkter på dessa uppgifter till Skolinspektionen.

Vid tillsynsbesöken i oktober 2013 gick cirka 600 elever i skolan i årskurserna 6-9.

Kunskapsresultat

Av den nationella statistiken för läsåret 2011/2012 framgår att andelen elever i årskurs 6 som nådde kravnivån på samtliga delprov i de nationella ämnesproven i matematik var 54,1 procent på skolan att jämföra med 78,6 procent för riket. I engelska var andelen 78,4 procent att jämföra med 86,9 procent för riket. Motsvarande resultat i svenska var 63,2 procent på skolan att jämföra med 82,1 procent för riket. Motsvarande resultat för årskurs 6 läsåret 2012/2013 saknas.

Av den nationella statistiken för läsåret 2012/2013 framgår att 75,2 procent av skolans elever i årskurs 9 nådde målen i samtliga ämnen. För riket var motsvarande siffra 77,0 procent. Andelen elever som var behöriga till yrkesprogram var 89,8 procent jämfört med 87,6 procent för riket. Andelen elever som var behöriga för högskoleförberedande program var 89,2 procent jämfört med 86,5 procent för riket.

Det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 läsåret 2012/2013 var 214,7 för skolan jämfört med 212,8 för riket. Det genomsnittliga meritvärdet på skolan var 224,5 för flickorna och 208,5 för pojkarna. Skolinspektionen kommer särskilt granska och följa upp utvecklingen av kunskapsresultaten för eleverna på skolan.

Skolinspektionens bedömning

Trygghet och studiero

Det finns brister i skolans arbete med att motverka kränkande behandling av elever. Uppsala kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Kartlägga förekomsten av kränkande behandling mellan elever samt mellan personal och elever på skolan, analysera resultatet av kartläggningen och utifrån denna vidta konkreta åtgärder för att förhindra och förebygga kränkande behandling.
- Utarbeta och implementera rutiner på skolan för anmälan av kränkande behandling till rektor och huvudman, utredning av kränkande behandling och vidtagande av åtgärder för att förhindra kränkande behandling.
- Utarbeta en plan mot kränkande behandling utifrån resultatet av kartläggningen. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Ett absolut krav i skollagen är att huvudmannen och personalen inte får utsätta en elev för kränkande behandling. Personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är därefter skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

I skollagen anges även att det är huvudmannens ansvar att se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. I huvudmannens övergripande skyldighet att motverka kränkande behandling ingår att se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Arbetet med att motverka kränkande behandling ska enligt skollagen dokumenteras i en plan mot kränkande behandling. Planen ska bland annat inne-

hålla en översikt över de åtgärder som skolan kommit fram till behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens utredning visar att det förekommer kränkande behandling på skolan såväl mellan elever som mellan personal och elever. I intervjuer beskriver elever situationer där de utsatts för kränkande behandling av lärare. De uppger exempelvis att lärare skrikit åt dem, att lärare använder ett ovärdat språk och att de svär åt dem samt att lärare vid två tillfällen tryckt upp elever mot väggen. I intervjuerna nämns särskilt två lärare men även situationer då eleverna känt sig rädda för andra lärare. Att elever upplever skolmiljön som otrygg bekräftas av Skolinspektionens enkät från hösten 2012 som riktade sig till eleverna i årskurs 9. I enkäten fick eleverna svara på påståendet *"I min skola finns det personal som jag är rädd för"* och där svarade 15 elever av totalt 109 att detta *"stämmer helt och hållet"*.

Rektorn bekräftar i intervju att det finns två lärare på skolan som rektorn känner till att eleverna är rädda för. Även i intervju med personal inom elevhälsan framkommer att de känner till att det finns elever som är rädda för personal på skolan och att detta pågått under lång tid.

Skolinspektionen kan konstatera att arbetet med att anmäla, utreda och vidta åtgärder för att förhindra kränkande behandling brister. Elever beskriver i intervju att det finns lärare på skolan som inte ingriper vid situationer som de upplever som kränkande behandling. Eleverna uppger att vissa lärare ger de inblandade en tillsägelse som till exempel *"tänk på språket"*, vid verbala kränkningar men att det sedan inte vidtas några ytterligare åtgärder. Rektorn bekräftar att det finns personal på skolan som *"ser mellan fingrarna"* vid situationer av kränkande behandling. De svar som framgår av Skolinspektionens elevenkät, och som visar att 15 elever upplever att de är rädda för någon personal på skolan, är anmärkningsvärda. En självklar förutsättning för varje elevs vistelse i sin skolmiljö är att de inte ska vara rädda för någon personal på skolan. Vad gäller uppgifterna om att elever är rädda för lärare uppger rektorn i intervju att hon haft samtal med två lärare. Rektorn har inte anmält detta till huvudmannen och några ytterligare åtgärder inte vidtagits.

I intervju med personal inom elevhälsan framkommer att det finns en blankett i skolans elevhälsoplan som ska användas för att dokumentera incidenter som avser kränkande behandling och som enligt skolans rutiner sedan ska lämnas till kuratorn. Kuratorn uppger att hon inte vet vad hon ska göra med blanket-

terna om/när de kommer till henne och att hon inte fått i uppdrag att föra in dessa i något system. Trots att personal i elevhälsan beskriver att kränkande behandling är vanligt förekommande på skolan, uppger kuratorn att hon aldrig fått någon sådan ifylld blankett av personal på skolan. Skolinspektionens utredning visar att skolan inte har något annat organiserat sätt för att anmäla, utreda och vidta åtgärder för att förhindra att den kränkande behandlingen fortsätter. Skolinspektionen kan istället konstatera att den "handlingsplan" som finns i skolans plan mot kränkande behandling, som beskriver arbetsgången vid kränkande behandling, exempelvis hänvisar till funktioner som inte längre finns på skolan (elevvårdssamordnaren) och ingenstans i handlingsplanen anges att anmälan ska ske till rektorn eller huvudmannen.

Skolinspektionens utredning visar att signaler om kränkande behandling sällan anmäls till huvudmannen. Rektorn uppger i intervjun att hon inte anmäler alla signaler om kränkande behandling till huvudmannen. Att få fall av kränkande behandling anmäls till huvudmannen bekräftas även i intervjuer med representanter för huvudmannen. Grundskolechefen och ordförande för Styrelsen för vård och bildning uppger att fyra fall av kränkande behandling anmälts till huvudmannen under år 2013 och att tre av dessa rör personal som kränkt elev. Särskilt allvarligt ser Skolinspektionen på de fall där personal på skolan kränkt elever och rektorn inte gjort en anmälan till huvudmannen.

Skolinspektionen kan även konstatera att skolans generella och målinriktade arbete med att motverka kränkande behandling av elever brister. Rektorn uppger att det finns personal som inte ingriper vid kränkande behandling. Personal i elevhälsan uppger att det saknas en övergripande bild av förekomsten av kränkande behandling på skolan. Att det finns brister i det generella och målinriktade arbetet bekräftas av skolans plan mot kränkande behandling. Planen gäller för läsåret 2012/2013 och den saknar en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling på skolan och en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Skolinspektionen kan även konstatera att planen hänvisar till gammal lagstiftning och den tidigare läroplanen.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det förekommer kränkande behandling på skolan och att det finns brister i skolans arbete med att anmäla, utreda och vidta åtgärder för att förhindra att kränkningarna fortsätter. Dessutom finns det brister i skolans generella och målinriktade arbete med att motverka kränkande behandling. Skolinspektionen ser särskilt allvarligt på uppgifterna om att personal på skolan kränkt elever och att detta skett under en längre tid utan att åtgärder vidtagits för att komma tillrätta med pro-

blemen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författningsstöd

5 kap. 3 §, 6 kap. 7-10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Uppsala kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Utarbeta och implementera rutiner för arbetsgången med elever i behov av särskilt stöd som omfattar anmälan, utredning, beslut om och utvärdering av åtgärdsprogram.
- Utarbeta åtgärdsprogram för de elever som är i behov av särskilt stöd på skolan. Av åtgärdsprogrammen ska det framgå vilka behov av särskilt stöd eleven har, vilka åtgärder som ska vidtas för att tillgodose dessa behov samt hur och när åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Utredda om eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna är i behov av särskilt stöd samt om det finns särskilda skäl att placera eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna. Om utredningen visar att eleverna inte är i behov av särskilt stöd och/eller om det saknas särskilda skäl ska eleven återgå till ordinarie klass.
- Se till att beslut om anpassad studiegång endast fattas då utredningen visar att det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn.

Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Vidare ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Om det finns särskilda skäl får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

Skolans arbetsgång med elever i behov av särskilt stöd

Skolinspektionen kan konstatera att det för skolan saknas etablerade rutiner för arbetet med särskilt stöd som säkerställer att skollagens krav på anmälan, utredning och beslut om åtgärdsprogram följs. I intervjun med lärare framkommer exempelvis att det finns flera elever på skolan som lärarna anser vara i behov av särskilt stöd men där en utredning av elevens behov av särskilt stöd inte gjorts trots att lärarna anmält detta till skolans rektor. Även personal inom elevhälsan uppger i intervju att de bedömer att det finns elever på skolan som har behov av särskilt stöd men där behoven inte har utretts. Personal inom elevhälsan beskriver, gällande rektorns ansvar för skyndsamt utredning av behov av särskilt stöd, att flera elevärenden "*fastnat på hennes bord*" och att det tagit lång tid innan dessa kommit till elevhälsans kännedom.

Att samtliga elever som kan vara i behov av särskilt stöd inte utreds bekräftas av Skolinspektionens övriga utredning. Av de 24 elever som är placerade i särskilda undervisningsgrupper är det en elev som har en pedagogisk kartläggning som gjorts av undervisande lärare på skolan, en elev som har ett psykologiskt utlåtande och en elev som har ett specialpedagogiskt utlåtande. Restande elever i de särskilda undervisningsgrupperna saknar dokumenterade utredningar gällande deras behov av särskilt stöd. Rektorn uppger visserligen att det finns pedagogiska bedömningar av elevernas behov men att dessa inte dokumenterats och hon kan inte närmare redogöra för utfallet av dessa. Skolinspektionens utredning visar även att åtgärdsprogram inte utarbetas för alla elever i behov av särskilt stöd. Skolinspektionen har begärt in samtliga åtgärdsprogram för de elever som är placerade i särskilda undervisningsgrupper och kan konstatera att sex av eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna saknar utarbetade åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har totalt tagit del av 21 åtgärdsprogram och den samlade bedömningen är att dessa är bristfälliga. I programmen anges inte elevens behov eller uppsatta mål. De åtgärder som anges är inte konkreta och utvärderingsbara utan är mer generellt formulerade som till exempel "*löpande arbete i klassrummet samt hemläxor och prov*". Det framgår inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. I intervju med rektorn framkommer att någon utvärdering

av åtgärdsprogrammen inte heller sker. Skolinspektionen konstaterar även anmärkningsvärda likheter mellan åtgärdsprogrammen för elever i de särskilda undervisningsgrupperna trots att de särskilda undervisningsgrupperna riktar sig till elever med olika problematik. Detta indikerar att åtgärderna inte är anpassade utifrån varje elevs individuella behov.

Skolans särskilda undervisningsgrupper

Skolinspektionens utredning visar att det finns en tradition på skolan att placera elever i behov av stöd i särskilda undervisningsgrupper trots att en sådan placering ska ske först efter att andra alternativ är uttömda. Vid skolan finns tre särskilda undervisningsgrupper, 6-7A, 8-9A och 36:an med sammanlagt 24 elever. Grupperna riktar sig till elever med olika problematik. 6-7A och 8-9A är för elever med inlärningssvårigheter och 36:an riktar sig till elever med sociala svårigheter i sin skolsituation.

Skolinspektionen har begärt in och fått ta del av samtlig dokumentation avseende eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna. Skolinspektionen kan konstatera att rektorn har fattat beslut om placering i särskild undervisningsgrupp för samtliga elever utom en. Samtliga beslut saknar motivering och det framgår således inte vilka särskilda skäl som föranlett besluten. Varken rektorn eller personalen i elevhälsan kan heller muntligen redogöra för dessa särskilda skäl. För den elev som saknar beslut om placering i särskild undervisningsgrupp finns endast ett åtgärdsprogram, någon ytterligare dokumentation finns inte. Av åtgärdsprogrammet framgår att eleven *"Trivs jättebra i skolan och älskar engelska, matte, biologi, idrott, NO och musik. Eleven har fått lov att träna fotboll och upplever det som ett jättelyft. Eleven behöver lära sig hantera att koncentrera sig bättre. Har svårt att sitta still långa perioder."* Åtgärdsprogrammet saknar helt uppgifter om vilka åtgärder skolan ska sätta in för att möta elevens behov och det framgår inte heller varför eleven ska gå i särskild undervisningsgrupp. Som beskrivits ovan i avsnittet *"Skolans arbetsgång för elever i behov av särskilt stöd"* saknar den absoluta merparten av eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna även bakomliggande utredningar vilket innebär att det inte heller finns något underlag som visar att placering i särskild undervisningsgrupp är vad eleverna faktiskt behöver. Sammantaget innebär detta att det är oklart om det funnits skäl att placera eleverna i särskild undervisningsgrupp.

Av den dokumentation som inkommit framgår även att två av eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna omfattas av beslut om anpassad studiegång. Skolinspektionen kan konstatera att inte heller dessa beslut är motiverade och det framgår inte av åtgärdsprogram eller annan dokumentation vilka överväganden som gjorts innan beslut om anpassad studiegång fattats. Detta trots att

anpassad studiegång innebär att skolan gör avvikelser i elevens skolgång som kan medföra att eleverna lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Skolinspektionens utredning visar även att skolan inte aktivt arbetar för att eleverna ska kunna lämna de särskilda undervisningsgrupperna. I intervjuer med rektorn, lärare som undervisar i de särskilda undervisningsgrupperna och personal inom elevhälsan framkommer att det inte finns någon rutin för detta. I de fall elever deltar i undervisningen i skolans ordinarie klasser förefaller det oftast ha skett på elevens eget initiativ. Flertalet elever i de särskilda undervisningsgrupperna uppger i intervju att de skulle vilja gå i "stor klass" om de kunde få särskilt stöd i denna.

Som beskrivits ovan fokuserar de tre undervisningsgrupperna på elever med olika typer av problematik. Trots det visar Skolinspektionens utredning att dessa elever i huvudsak inte får något annat särskilt stöd än just placering i den särskilda undervisningsgruppen. Lärare som undervisar i dessa grupper uppger i intervju att de åtgärder som sätts in inte utgör särskilt stöd utan snarare är anpassning av undervisningen. Vid verksamhetsbesök i en av de särskilda undervisningsgrupperna uppger även elever att de under lång tid utlovats olika former av särskilt stöd men att de aldrig fått detta stöd. Att eleverna inte får något särskilt stöd bekräftas av skolans åtgärdsprogram. I programmen anges exempelvis att eleverna ska få "*välstrukturerade instruktioner, lugn och ro och träning i att påbörja och avsluta uppgiften i tid*". Skolinspektionen bedömer att dessa åtgärder inte är att betrakta som särskilt stöd utan som självklara inslag i undervisningen i grundskolan.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns mycket allvarliga brister i skolans arbete med särskilt stöd. Vid skolan saknas gemensamma och etablerade rutiner för arbetet med särskilt stöd som säkerställer att skollagens krav på anmälan, utredning och beslut om åtgärdsprogram följs. Dessutom finns det allvarliga brister i det särskilda stöd som ges på skolan och då särskilt för de elever som är placerade i de särskilda undervisningsgrupperna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författningsstöd

3 kap. 8-12 §§ skollagen, 2.8 Rektorns ansvar i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshem

Utveckling av utbildningen

Det finns brister i det pedagogiska ledarskapet och det systematiska kvalitetsarbetet. Uppsala kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Sammanställa resultaten för skolenheten med underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen.
- Tillsammans med personal och med utgångspunkt i uppföljningen analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.
- Utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska prioriteras.
- Dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet.
- Rektorn ska ta sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verka för att utbildningen utvecklas och bedrivs i enlighet med skollagen och läroplanens krav.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet ledas och samordnas av rektorn. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn, enligt läroplanen ansvar för skolans resultat och har inom givna ramar även ett särskilt ansvar för vissa utpekade områden i den så kallade rektorskatalogen.

Rektorn ansvarar även för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever samt dokumenteras.

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål).

Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet bygger på att olika delar av verksamheten regelbundet följs upp. Dessa uppföljningar ska sedan ligga till grund för skolans fortsatta planering och utveckling av utbildningen. Rektorn behöver vara den som driver och leder kvalitetsarbetet samt fattar beslut om hur det ska genomföras. Det är även rektorns ansvar att se till att det finns dokumentation som beskriver måluppfyllelsen. Hur förutsättningar och arbetsprocesser påverkat resultaten behöver framgå av dokumentationen. Framförallt är det viktigt

att dokumentationen innehåller personalens gemensamma analys av vilka utvecklingsinsatser som enheten behöver genomföra för att uppfylla de nationella målen. En förutsättning är att det finns sammanställda underlag till exempel i form av betyg, nationella prov, intervjuer, enkäter, observationer, diagnoser, skriftliga omdömen och andra beskrivningar av arbets- och lärprocesser. För att kunna följa upp måluppfyllelsen behöver man även få svar på vilka följder organiseringen av undervisningen får för elevernas lärande och utveckling. Exempelvis måste särskilda undervisningsgrupper kontinuerligt följas upp och utvärderas för att säkerställa att de inte missgynnar elevernas utveckling. Detta kan framgå av personalens dokumenterade reflektioner och värderingar av verksamheten.

Skolinspektionen har tagit del av skolans samlade dokumenterade systematiska kvalitetsarbete. Detta består av "Kvalitetsarbete Trivsel och trygghet Gränbyskolan", "plan för skolutveckling ht12 Gränbyskolan", "plan för uppföljning och kvalitetssäkring Gränbyskolan 2012-13" samt "planering av kvalitetsarbete Gränby". Av Skolinspektionens utredning framgår även att skolan bedriver ett arbete för ökad trivsel och trygghet samt för en pedagogisk utveckling inom det skolan kallar "den goda skolan" och "den excellenta lektionen". Rektorn uppger att ämneslagen har haft i uppdrag att analysera resultaten för vårterminen 2012 utifrån betygsstatistik och resultat från de nationella proven vilket resulterade i en satsning på matematiken. Rektorn uppger dock att uppdraget som tilldelats ämneslagen till stora delar inte genomfördes såsom planerat.

Skolinspektionens samlade bedömning är att arbetet med att analysera och bedöma vad som påverkar och orsakar resultaten brister eftersom skolan endast analyserat kunskapsresultaten i de ämnen och i de årskurser där de nationella proven görs. Vilka förutsättningar och arbetsprocesser som påverkat resultaten framgår inte av det dokumenterade systematiska kvalitetsarbetet. Det innehåller heller inte sammanställda underlag i form av betyg i de ämnen och årskurser där inte nationella prov genomförs, intervjuer, enkäter, observationer, diagnoser, skriftliga omdömen eller andra beskrivningar av arbets- och lärprocesser. Skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete innehåller heller inte någon analys av hur undervisningen är organiserad, exempelvis i de särskilda undervisningsgrupperna, för att utifrån en sådan kunna säkerställa att dessa inte missgynnar elevernas utveckling. Detta innebär att skolans dokumenterade kvalitetsarbete inte ger någon nulägesbeskrivning av de samlade kunskapsresultaten på skolan eller av i vilken utsträckning övriga nationella mål, såsom elevernas ansvar och inflytande, har uppnåtts. Detta innebär även

att det finns brister i arbetet med analys och bedömning av vad som påverkar och orsakar resultaten.

Skolinspektionens utredning visar även att arbetet med att identifiera och besluta om utvecklingsåtgärder brister. Planeringen av skolans verksamhet ska utgå ifrån analysen av måluppfyllelsen och bedömningen av vilka åtgärder och utvecklingsinsatser som krävs. Eftersom skolan saknar en analys av måluppfyllelsen kan den heller inte ligga till grund för skolans planering.

Pedagogiskt ledarskap

Skolinspektionens samlade bild, utifrån intervjuer med rektorn, lärare och övrig personal samt elever, är att rektorsfunktionen och det pedagogiska ledarskapet på skolan brister. Skolinspektionens utredning visar att det finns allvarliga brister inom centrala områden som är kopplade till rektorns funktion. Det gäller exempelvis arbetet med särskilt stöd och det systematiska arbetet med att utveckla utbildningen. Som beskrivits tidigare i beslutet (se ovan under rubriken "*Särskilt stöd*") har rektorn exempelvis inte förmått skapa arbetsformer för särskilt stöd som överensstämmer med skollagens krav och som säkerställer att eleverna får sina rättigheter tillgodosedda. Detta trots att rektorn enligt läroplanen har ett utpekat ansvar för att eleverna får särskilt stöd. Avsaknaden av en kunskapsuppföljning med analys och åtgärder (se ovan under rubriken "*Systematiskt kvalitetsarbete*") är även det en brist i det pedagogiska ledarskapet som innebär att en viktig länk saknas för att utveckla undervisningen och därmed elevernas lärande.

Av intervjuer med rektorn framgår att hon har bristande kännedom om verksamheten på skolan. Rektorn kan exempelvis inte beskriva vilka åtgärder av särskilt stöd som skolan ger elever eller om elevernas behov av särskilt stöd har utretts. Skolinspektionen har i intervjuer med rektorn bland annat ställt frågor om anpassning av undervisningen och stimulans av elever som lätt uppnår de kunskapskrav som minst ska uppnås. Rektorn har inte kunnat ge några konkreta svar på dessa frågor utan svarat att "*det är stora variationer mellan lärare*" och att Skolinspektionen får söka svar på dessa frågor vid verksamhetsbesök och i intervju med lärare. Rektorn uppvisar även bristande kunskaper om de styrdokument som gäller för skolans verksamhet.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete i syfte att utveckla utbildningen och att det pedagogiska ledarskapet är bristfälligt. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författningsstöd

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-6 § skollagen, 2.8 Rektorns ansvar i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshem.

Vitesföreläggande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslut om rätt till bidrag. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § skollagen förenas med vite.

Uppsala kommun uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Uppsala kommun föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan under respektive rubrik. På grund av omfattningen och allvaret i de brister som föreligger är det mycket angeläget att Uppsala kommun gör sitt yttersta för att komma tillrätta med bristerna. Skolinspektionen anser därför att det är nödvändigt att förena föreläggandet med ett vite.

Hur man överklagar, se bilaga.

I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Marie Axelsson, avdelningschefen Tommy Lagergren, avdelningsjuristen Ingrid Brännare samt utredaren Andreas Mehnert deltagit. Ärendet har föredragits av utredaren Jennie Runesson.

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

Bilaga **Överklagandehänvisning**

Överklagande av beslutet

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 23069 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud.